

Afwegingskader archeologietraject en aktename van archeologienota's en nota's

1 november 2022

Entiteit

Dienst Stadsarcheologie en Monumentenzorg

Contactpersoon

[klik hier om de voornaam en naam van de contactpersoon in te voegen]

Op 6 april 2023 besliste bevoegd minister Matthias Diependaele dat Stad Gent vanaf 1 juli 2023 een erkende onroerenderfgoedgemeente is. Voor de aanvraag tot erkenning werkte de Stad een beleidsvisie uit die is goedgekeurd door het College van Burgemeester en Schepenen (24/11/2022) en de Gemeenteraad (20/12/2022). Deze integrale beleidsvisie over het beheer en behoud van al het onroerend erfgoed in onze stad, waarin zowel het bouwkundig, landschappelijk als archeologisch erfgoed vervat zit, geeft de ambities van de Stad weer. Er is ook een afwegingskader opgemaakt voor aktename van archeologienota's en nota's in Gent. Dit afwegingskader is, als bijlage bij de beleidsvisie, mee goedgekeurd door het College van Burgemeester en Schepenen en de Gemeenteraad.

Aanleiding nota

Wanneer de Stad Gent de keuze maakt voor het indienen van een aanvraag Erkende Onroerenderfgoedgemeente (OEG) houdt dit in dat de verantwoordelijkheid voor de 'aktename' en de 'niet aktename' van archeologienota's en nota's een verantwoordelijkheid wordt van de Stad Gent.

Vlaamse criteria en het gelijkheidsbeginsel

Als stad kiezen we ervoor om de lijst van afwegingscriteria tot aktename **niet exhaustief** te maken. Daarnaast willen wij dat onze afwegingscriteria **complementair** zijn aan de **criteria** die **Vlaanderen** gebruikt. Dit met als doel het **gelijkheidsbeginsel** te respecteren en beslissingen te kunnen motiveren op basis van een duidelijk afwegingskader dat gelijk is aan wat men gebruikt in de andere Vlaamse steden en gemeenten. Eén van de doelstellingen van het onroerenderfgoeddecreet is immers om een gemeente-overschrijdend **eenduidigheid** te krijgen. Ook als stad vinden we dit belangrijk.

Op Vlaams niveau worden volgende **interne beoordelingscriteria** gehanteerd (bron agentschap OE):

Aktename als:

- De archeologische verwachting plausibel is en gemotiveerd onderbouwd.
- het programma van maatregelen (PVM) adequaat is.
- het programma van maatregelen begrijpelijk is voor en uitvoerbaar is door derden.

Geen aktename als:

- Het PVM of verslag van resultaten (VVR) ontbreekt of de (archeologie)nota foutief is ingediend.

Het **decreet (art. 5.4.9)** stelt bijkomend:

- Als het voorgestelde PVM in de gemelde archeologienota geen adequate omgang met het archeologisch erfgoed garandeert of geen nuttige kenniswinst oplevert, neemt het agentschap of de erkende onroerenderfgoedgemeente geen akte van de melding.

Hoewel deze criteria eerder beperkt en algemeen zijn, zullen wij als stad geen nieuwe criteria invoeren om zo de 'geest' van het decreet verder te zetten en elke indiener volgens dezelfde regels te beoordelen.

Gentse klemtonen

Wel zullen we een eigen aanpak hanteren op het vlak van de dienstverlening en begeleiding. Zo willen we sterk inzetten op van het **traject voorafgaandelijk aan het indienen** van een (archeologie)nota. Voorbesprekingen van projecten en trajecten zullen mogelijk zijn en de onze nadruk zal hierbij liggen op **pro-activiteit** en vooral **pragmatiek**. Dit laatste doen we vanuit een weloverwogen en onderbouwde afweging tussen enerzijds archeologische kenniswinst op niveau van zowel de site als de stad en anderzijds maatschappelijk relevantie.

Onze uitgangsprincipes zijn hierbij altijd:

- **Maximaal behoud in situ.** Als stad nemen we een **voorbeeldfunctie** op voor onze eigen projecten waarbij we het archeologisch bodemarchief zoveel mogelijk bewaren en het archeologisch onderzoek tot de essentie te beperken. Zo kan deze aanpak ook ingang vinden in de private archeologische sector en de bouwwereld.
- Is dit maximale behoud niet mogelijk, dan overwegen we in eerste instantie of er op het terrein ook **effectieve kenniswinst** te halen is. Hierbij komt onze goede kennis van het grondgebied Gent als stedelijke dienst zeker van pas. Deze kennis hebben we verkregen door de jarenlange eigen opgravingen bij stedelijke projecten en wordt erkend door de private partners.
- Bij het effectief opstarten van een archeologisch traject leggen we altijd een zekere **pragmatiek** aan de dag en wegen we de voorstellen af ten opzichte van de **maatschappelijke relevantie**. Dit laatste hoeft geen enkele afbreuk te doen aan de kenniswinst. Integendeel, inzetten op effectieve kenniswinst en de afweging maken of onderzoek en de bijhorende kostprijs wel noodzakelijk zijn, zal bijdragen aan draagvlak voor archeologisch onderzoek.
- Het is voor ons als stad belangrijk om te investeren in een **voorbesprekingstraject** met onze stakeholders. Een **kwalitatieve wisselwerking** tussen stad Gent als OEG en de private uitvoerders komt de kwaliteit van het archeologisch traject ten goede. Het biedt transparantie aan de opdrachtgevers en kan ook bijdragen aan draagvlak voor het archeologisch traject. De kwaliteit van het gevoerde onderzoek voor een (archeologie)nota zal vooruitgaan en de kans op een aktename wordt gevoelig vergroot.

Tot slot

Hoewel de stad Gent als OEG de rol op zich neemt van beoordelaar en akte neemt van onderzoeksvoorstellen; blijft de verantwoordelijkheid van de **erkende archeoloog**, die (archeologie)nota's indient, in dit hele proces essentieel.

De wetgeving is hierover duidelijk. De erkende archeoloog zorgt ervoor dat hij/zij altijd:

- alle handelingen uitvoert met het oog op het vermeerderen van de kennis over het archeologisch erfgoed en het behouden van archeologische erfgoedwaarden;
- het onderzoek uitvoert in overeenstemming met de "Ethische code van het wetenschappelijk onderzoek in België" (wettelijk depot D/2009/1191/6);
- belangenvermenging of de schijn daarvan vermijdt;
- zich laat vergoeden voor het bekomen van een resultaat, niet voor de inhoud of strekking daarvan;
- het onderzoek niet laat bepalen of nadelig beïnvloeden door de politieke, religieuze of maatschappelijke overtuigingen van zichzelf of zijn opdrachtgever;
- rekening houdt, als hij in opdracht werkt, met het belang van zijn opdrachtgever, zonder evenwel de eigen objectiviteit en deontologie uit het oog te verliezen;

Het zijn dus zowel de indiener, als de beoordelaar die een duidelijke en belangrijke rol hebben binnen het totale archeologische traject, en ze delen beiden een verantwoordelijkheid om op de best mogelijke manier om te gaan met het archeologisch erfgoed.

Zowel in onze rol van erkend archeoloog, als in onze rol van beoordelaar van archeologienota's en nota's zullen wij volgens bovenstaande principes en criteria handelen.